

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Posuzování podřízenosti pohledávky v insolvenčním řízení ve vztahu k ust. § 1938 odst. 1 občanského zákoníku.

Autoři se ve své praxi setkali se situací, kdy klientem přihlášená nepodmíněná pohledávka byla při přezkumném jednání ze strany insolvenčního správce popřena co do pořadí, když jako důvod popření uvedl žalovaný insolvenční správce, že pohledávka má být podřízená ve vztahu k pohledávce jiného věřitele uplatněné přihláškou, přičemž podřízenost dle správce byla dána výlučně § 1938 odst. 1 občanského zákoníku:

(1) Plní-li třetí osoba za dlužníka jen část dluhu, může požadovat jen vyrovnání toho, co za dlužníka plnila. Původní věřitel má právo požadovat vyrovnání zůstatku své pohledávky přednostně před novým věřitelem, ledaže se novému věřiteli zaručil, že mu bude nahrazeno, co za dlužníka vydal.

Správce se odkazoval na druhou větu citovaného ustanovení, když věcně přihlášený původní věřitel skutečně ještě nebyl zcela uspokojen a neuspokojenou část pohledávky si přihlásil. Podřízenost pohledávky se tak i dle názoru správce neopírala o smlouvu, nebo podřízený dluhopis.

Přesto se klient jako žalobce rozhodl bránit v incidenčním sporu žalobou na určení, že jeho pohledávky byla přihlášená po právu jako pohledávka nepodřízená a popěrný úkon žalovaného insolvenčního správce tak nebyl po právu. Žalobce nesouhlasil s tím, že by jím přihlášená pohledávka měla být pohledávkou podřízenou v režimu insolvenčního zákona, když podřízenost dle názoru insolvenčního správce má být dána výlučně § 1938 odst. 1 občanského zákoníku.

Insolvenční zákon ve svých ustanoveních definuje podřízené pohledávky (§ 172 odst. 2 a odst. 4 insolvenčního zákona), přičemž uvádí, že podřízenou pohledávkou je pohledávka, která má být podle smlouvy uspokojena až po uspokojení jiné pohledávky, případně ostatních pohledávek dlužníka, zejména je-li vydáno rozhodnutí o úpadku dlužníka; za podřízenou pohledávku se považuje také pohledávka z podřízeného dluhopisu podle zvláštního právního předpisu. Je-li způsobem řešení úpadku oddlužení, za podřízené pohledávky se s výjimkou pohledávek uvedených v § 170 považují také úroky, úroky z prodlení a poplatek z prodlení z pohledávek přihlášených věřitelů a smluvní pokuta sjednaná pro případ prodlení s plněním přihlášené pohledávky, není-li taková smluvní pokuta dluhem z podnikání, ve výši, ve které v souhrnu převyšují výši jistiny přihlášené pohledávky v okamžiku jejího vzniku. Pohledávky společníků nebo členů dlužníka vyplývající z jejich účasti ve společnosti nebo v družstvu se v insolvenčním řízení neuplatňují, ale pouze se oznamují insolvenčnímu správci, který vede jejich evidenci.

Podřízené pohledávky a pohledávky společníků a členů družstva, jak je vymezuje § 172 [\[1\]](#) insolvenčního zákona, můžeme rozdělit do těchto kategorií [\[2\]](#):

1. podřízené pohledávky na základě smluvního ujednání mezi dlužníkem a věřitelem, které mají být plněny až po uspokojení jiné pohledávky, případně ostatních pohledávek dlužníka, v případech, kdy smlouva byla uzavřena před zahájením insolvenčního řízení,
2. podřízené pohledávky z podřízeného dluhopisu (podle zákona č. [190/2004](#) Sb. o dluhopisech, a

- to v případě, že se jedná o cenný papír splňující zákonné podmínky § 34 zákona o dluhopisech),
3. pohledávky společníků a členů dlužníka vyplývající z jejich účasti ve společnosti nebo v družstvu.

Insolvenční správce, jak již bylo uvedeno, však ve svém popěrném úkonu uvádí, že podřízenost pohledávky má být dána § 1938 odst. 1 občanského zákoníku.

Zde je zapotřebí dle autorů zdůraznit, že insolvenční zákon je speciálním zákonem vůči zákoníku občanskému a sám komplexně definuje, co je pro insolvenční řízení pohledávkou podřízenou.

Právní řád není ve své podstatě zcela vnitřně bezrozporný. Z tohoto důvodu jsou k odstranění této vnitřní rozpornosti užívána pravidla pro stanovení, jaká právní norma na danou řešenou věc dopadá. Těmito základními pravidly jsou:

1. Lex superior derogat legi inferiori – „zákon vyšší ruší zákon nižší“, zásada, podle níž právní norma vyšší právní síly má při aplikaci, v případě jejich kolize, přednost před předpisem (předpisy) nižší právní síly[3]. (například [ústavní zákon](#) má přednost před „obyčejným“ [zákonem](#), který má zase přednost před [nařízením vlády](#) nebo [vyhláškou](#)).
2. Lex specialis derogat legi generali – „zákon zvláštní ruší zákon obecný“ středověká právní zásada, podle níž zákon vydaný pro zvláštní případ má, pokud mu odporuje, při aplikaci přednost před zákonem vydaným pro všechny případy[4](například zákon o obchodních korporacích je pro obchodní společnosti lex specialis a [občanský zákoník](#) lex generalis).
3. Lex posterior derogat legi priori – „pozdější zákon ruší zákon dřívější“. Zákon později vydaný má přednost před normou vydanou dříve.[5].
4. *Lex posterior generalis non derogat legi priori specialis* – obecná norma pozdější neruší dřívější speciální ustanovení.

Závěr:

Insolvenční zákon je pro insolvenční řízení a pro posouzení, zda je pohledávka v insolvenčním řízení (ne)podřízená, lex specialis a občanský zákoník lex generalis.

Právní úprava, na kterou žalovaný insolvenční správce odkazuje (§ 1938 odst. 1 občanského zákoníku), se zde proto neuplatní. Vzhledem tedy k tomu, že popření pořadí ze strany insolvenčního správce nespadá ani pod jediný insolvenčním zákonem vyjmenovaný případ podřízených pohledávek, pak nelze, než v insolvenčním řízení posuzovat pohledávku jako nepodřízenou. V této argumentaci spatřují autoři důvodnost podané žaloby.

JUDr. Ervín Perthen, MBA

Mgr. Helena Kuberová

PPS advokáti s.r.o.

Velké náměstí 135/19

[\[1\]](#) § 172

(1) Po úplném uhrazení všech pohledávek, kterých se týká insolvenční řízení, s výjimkou pohledávek uvedených v [§ 170](#), lze v insolvenčním řízení uhradit rovněž podřízené pohledávky a pohledávky společníků nebo členů dlužníka vyplývající z jejich účasti ve společnosti nebo v družstvu.

(2) Podřízenou pohledávkou je pohledávka, která má být podle smlouvy uspokojena až po uspokojení jiné pohledávky případně ostatních pohledávek dlužníka, zejména je-li vydáno rozhodnutí o úpadku dlužníka; za podřízenou pohledávku se považuje také pohledávka z podřízeného dluhopisu podle zvláštního právního předpisu²⁶). Je-li způsobem řešení úpadku oddlužení, za podřízené pohledávky se s výjimkou pohledávek uvedených v [§ 170](#) považují také úroky, úroky z prodlení a poplatek z prodlení z pohledávek přihlášených věřitelů a smluvní pokuta sjednaná pro případ prodlení s plněním přihlášené pohledávky, není-li taková smluvní pokuta dluhem z podnikání, ve výši, ve které v souhrnu převyšují výši jistiny přihlášené pohledávky k okamžiku jejího vzniku.

(3) Podřízené pohledávky se postupem podle odstavce 1 uspokojují v závislosti na dohodnuté nebo stanovené míře jejich podřízenosti; jinak se uspokojují poměrně. Jako poslední se vždy uspokojují pohledávky společníků nebo členů dlužníka vyplývající z jejich účasti ve společnosti nebo v družstvu, a to poměrně.

(4) Pohledávky společníků nebo členů dlužníka vyplývající z jejich účasti ve společnosti nebo v družstvu se v insolvenčním řízení neuplatňují, ale pouze se oznamují insolvenčnímu správci, který vede jejich evidenci.

[\[2\]](#) In JUDr. Lenka Vidovičová, LL.M.: Podřízené pohledávky nově při řešení úpadku oddlužením, BA. 2019, číslo 5, str. 33.

[\[3\]](#) In Hendrych, D a kol.: Právní slovník, Praha: C.H.Beck, 2009, 3. vydání.

[\[4\]](#) In Hendrych, D a kol.: Právní slovník, Praha: C.H.Beck, 2009, 3. vydání.

[\[5\]](#) In Hendrych, D a kol.: Právní slovník, Praha: C.H.Beck, 2009, 3. vydání.

Další články:

- [Korporátní dluhopisy v ČR: růst trhu, regulační limity a koncentrace rizik v segmentu podlimitních emisí](#)
- [Notářský zápis s přímou vykonatelností ve světle nejnovější judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Promlčení před splatností? Kritická analýza judikatury Nejvyššího soudu k tzv. actio nata](#)
- [Přičitatelnost jednání třetích osob dlužníkovi pro účely posouzení neúčinnosti: ano nebo ne?](#)
- [Srážka za prodej v insolvenci při ocenění majetkové podstaty](#)
- [Smlouvy o vzájemném plnění v insolvenci – judikатурní závěry](#)
- [Odpovědnost členů statutárního orgánu za nepodání insolvenčního návrhu včas](#)
- [Úmyslně zkracující právní jednání mezi dlužníkem a osobou blízkou](#)
- [Nejvyšší soud ČR: Úhrada úroků ze zápůjčky jako zvýhodňující jednání? Klíčový výklad k § 241 odst. 5 písm. b\) insolvenčního zákona](#)
- [K postavení zajištěného věřitele v insolvenčním řízení](#)
- [K \(ne\)způsobilosti notářského zápisu jako exekučního titulu pro nařízení exekuce prodejem zástavy](#)